

EUROOPA KOHTU OTSUS

9. august 1994*

Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Ameerika Ühendriikide vaheline leping
konkurentsioiguse rakendamise kohta – Õiguspädevus –
Põhjendav osa – Õiguskindlus – Konkurentsieeskirjade rikkumine

Kohtuasjas C-327/91,

Prantsuse Vabariik, esindajad: välisministeeriumi õigusasjade direktor Jean-Pierre Puissechet ja välisasjade peasekretäri abi Geraud de Bergues, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Prantsuse saatkond, 9 Boulevard du Prince Henri,

hageja,

keda toetavad,

Hispaania Kuningriik, esindajad: ühenduse õiguse ja institutsioonidega seotud siseriikliku kooskõlastamise peadirektor Alberto Jose Navarro Gonzalez ja Abogado del Estado Gloria Calvo Diaz, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Hispaania saatkond, 4–6 Boulevard Emmanuel Servais,

ja

Madalmaade Kuningriik, esindajad: välisministeeriumi õigusnõunik A. Bos ja sama ministeeriumi abiõigusnõunik J. W. de Zwaan, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Madalmaade saatkond, 5 Rue C. M. Spoo,

menetlusse astujad,

versus

---

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigusnõunik Marie-Jose Jonczy ning õigustalituse ametnikud Pieter-Jan Kuyper ja Julian Currall, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: õigustalituse ametniku Georgios Kremlise büroo, Wagner Centre, Kirchberg,

kostja,

mille esemeks on hagi Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Ameerika Ühendriikide valitsuse vahelise lepingu konkurentsioiguse rakendamise kohta, mis allkirjastati ja jõustus 23. septembril 1991, tühistamiseks,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco and D. A. O. Edward (ettekandja), kohtunikud C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

kohtujurist: G. Tesauro,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

arvestades suuliseks menetluseks koostatud ettekannet,

kuulanud 6. juuli 1993. aasta kohtuistungil ära poolte kohtukõned,

kuulanud 16. detsembri 1993. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Prantsuse Vabariik taotles oma 16. detsembril 1991. aastal Euroopa Kohtusse saabunud hagiavaldusega EMÜ asutamislepingu artikli 173 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 33 alusel Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Ameerika Ühendriikide valitsuse

vahel 23. septembril 1991 sõlmitud lepingu konkurentsioiguse rakendamise kohta (edaspidi „Leping”) tühiseks tunnistamist .

2. Lepingule kirjutasid Washingtonis alla Ameerika Ühendriikide valitsuse nimel peaprokurör W. P. Barr ja föderaalne kaubanduskomisjoni (Federal Trade Commission) president L. Steiger ning Euroopa Ühenduste Komisjoni nimel Euroopa Ühenduste Komisjoni asepresident Sir Leon Brittan.

3. Lepingu artikli 1 lõike 2 kohaselt tähendab „konkurentsioigus” järgnevat:

“[...]

(i) Euroopa ühenduste puhul Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikleid 85, 86, 89 ja 90, määrust (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle, Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) asutamislepingu artikleid 65 ja 66 ning viimatinimetatud rakendusmääruseid, kaasa arvatud Ülemameti otsust nr 24–54, ning

(ii) Ameerika Ühendriikide puhul Sherman Act (15 U.S.C. §§ 1–7), Clayton Act (15 U.S.C. §§ 12–27), Wilson Tariff Act (15 U.S.C. §§ 8–11) ja Federal Trade Commission Act (15 U.S.C. §§ 41–58, välja arvatud tarbijakaitsega seotud sätted),

[...]”

4. Analoogiliselt määratleb Leping „konkurentsiasutused”:

“[...]

(i) Euroopa ühenduste puhul Euroopa Ühenduste Komisjon selles osas, mis puudutab tema vastutust ja kohustusi Euroopa ühenduste konkurentsialaste õigusnormide alusel, ja

(ii) Ameerika Ühendriikide puhul USA justiitsministeeriumi konkurentsiküsimustega tegelev osakond (Antitrust Division of the United States Department of Justice) ja föderaalne kaubanduskomisjon (Federal Trade Commission);

[...]”

5. Lepingu eesmärk on edendada koostööd ja koordineerimist ning vähendada konkurentsialaste õigusnormide rakendamisel erinevuste tekkimise võimalust lepingupoolte vahel või nimetatud erinevuste mõju (artikli 1 lõige 1).

6. Sel eesmärgil näeb leping ette kummalegi poolele teise poole teavitamiskohustuse konkurentsioiguse rakendamisel kasutusele võetud meetmetest, mis võivad mõjutada teise poole olulisi huve (artikkel 2), teabevahetust vastastikust huvi pakkuvates

konkurentsioiguse rakendamisega seotud küsimustes (artikkel 3), täitetoimingute koordineerimist (artikkel 4) ning vastastikust konsultatsioonimenetlust (artikkel 7).

7. Lisaks sellele näeb lepingu artikkel 5 ette koostöö, mis puudutab ühe lepingupoole territooriumil konkurentsivaenulikku tegevust, mis mõjub ebasoodsalt teise poole olulistele huvidele (*positive comity*). Sellisel juhul võib lepingupool, kelle olulisi huve kahjustatakse, teavitada sellest teist poolt ning nõuda, et teise poole konkurentsiasutused võtaksid kasutusele meetmed tema territooriumil toimuva konkurentsivaenuliku tegevuse vastu. Konfliktide vältimise eesmärgil näeb artikkel 6 ette, et lepingupoolel peavad täitemeetmeid valides püüdma arvestada teise poole oluliste huvidega (*traditional comity*).

8. Teabe konfidentsiaalsus tagatakse artikliga 8, mille kohaselt ei pea pooled üksteisele teavet andma, kui teabe avaldamine on seadusega keelatud või on kokkusobimatu nimetatud teavet omava poole oluliste huvidega.

9. Artiklis 9 on ettenähtud, et „ühtki käesoleva artiklit ei saa tõlgendada vastuolus kehtivate õigusaktidega ega selliselt, et see nõuaks muudatuste tegemist Euroopa ühenduste või nende liikmesriikide või Ameerika Ühendriikide või selle osariikide seadustes”.

10. Artikkel 10 määrab kindlaks teabevahetuse ja teadete edastamise vormi „milleks on edastamine suuliselt ning telefoni, kirja või faksi kaudu.

11. Viimasena, artikli 11 lõike 1 kohaselt jõustub leping selle allakirjutamisel ning koosõlas artikli 11 lõikega 2 lõppeb 60 päeva pärast seda, kui üks lepingupool on teisele lepingupoolele kirjalikult saatnud omapoolse tahteavalduse leping lõpetada. Vastavalt lõikele 3 vaadatakse leping üle hiljemalt 24 kuud pärast nimetatud Lepingu jõustumise kuupäeva.

12. Lepingu tekst ei ole Euroopa Ühenduste Teatajas avaldatud.

Vastuvõetavus

13. Enda kaitses tõstatab komisjon küsimuse, kas Prantsuse valitsus oleks pidanud Lepingu vaidlustamise asemel vaidlustama otsuse, millega komisjon volitas oma asepresidenti Ameerika Ühendriikidega sõlmitud Lepingule alla kirjutama.

14. Siinkohal on piisav märkida, et selleks, et hagi oleks vastavalt EMÜ asutamislepingu artikli 173 esimesele lõikele vastuvõetav, peab vaidlustatud akt olema asutuse poolt antud akt, mis tekitab õiguslikke tagajärgi (vt kohtuasja 22/70: komisjon v. nõukogu, EKL 1971, punkt 263 (nn „AETR” kohtuasi)).

15. Euroopa Kohus peab Lepingu sõnastusest lähtuvalt ilmseks, et Lepingu eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi. Järelikult akti, milleläbi komisjon Lepingu sõlmis, tühistamist tuleb kohtu kaudu hageda.

16. Rahvusvahelistes küsimustes ühenduse institutsioonidele delegeeritud volituste kasutamise küsimus kuulub vastuvõetud aktide seaduslikkuse järelvalve alla vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 173.

17. Prantsuse Vabariigi hagi tuleb mõista nii, et see on suunatud akti, milleläbi komisjon lepingu sõlmis, tühistamiseks. Järelikult on hagi vastuvõetav.

Põhiküsimus

18. Oma hagi põhjenduseks esitab Prantsuse valitsus kolm väidet. Ta väidab esiteks, et komisjon ei olnud pädev eelnimetatud lepingut sõlmima, teiseks, et aktis puudus lepingu sõlmimise põhjendav osa ja et õiguskindluse põhimõtet on rikutud, ning kolmandaks, et rikutud on ühenduse konkurentsioigust.

Esimene väide

19. EMÜ asutamislepingu artikli 228 lõige 1 käesoleva hagi aluseks olnud sündmuste toimumise ajal kehtinud redaktsioonis sätestab:

„Kui käesolev leping näeb ette lepingute sõlmimise ühenduse ja ühe või mitme liikmesriigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel, peab nimetatud lepingute osas läbirääkimisi komisjon. Kui komisjonile selles valdkonnas antud volitustest ei tulene teisiti, sõlmib lepingud nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga juhtudel, mil see on käesoleva lepinguga ettenähtud.”

20. Prantsuse valitsus väidab, et nimetatud säte jätab nõukogule selgesõnaliselt rahvusvaheliste lepingute sõlmimise ainuõiguse. Lepingut sõlmides ületas komisjon, kes on volitatud vaid nimetatud lepingute osas läbirääkimisi pidama, eelkirjeldatust tulenevalt oma volitusi.

21. Komisjon kaitstes oma seisukohta, väidab, et Leping on oma olemuselt tegelikult haldusleping, mille sõlmimiseks tal on pädevus. Lepinguga kindlaksmääratud kohustuste iseloomust tuleneb, et lepingu mittenõuetekohane täitmine ei tooks kaasa rahvusvahelist nõuet, mis põhjustaks ühenduse vastutuse, vaid üksnes Lepingu lõpetamise.

22. Komisjon juhib tähelepanu ka asjaolule, et igal juhul välistab Lepingu eelpool viidatud artikkel 9 selle, et lepingupooled tõlgendavad nimetatud Lepingu tingimusi mittekooskõlas oma seadusandlusega (ja veelgi enam, Euroopa Ühenduste puhul

vastuolus liikmesriikide seadusandlusega) või taoliselt, et see nõuaks muudatuste tegemist lepingupoolte seadusandluses.

23. Nagu Euroopa Kohus on juba leidnud, tekitab Leping õiguslikke tagajärgi.

24. Järgmiseks, üksnes ühendus on vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 210 iseseisva õigusvõimega isikuks, kes võib ennast mitteliikmesriigiga või rahvusvahelise organisatsiooniga lepinguid sõlmides siduda.

25. Seetõttu on väljapool kahtlust, et Leping on Euroopa ühendustele täitmiseks kohustuslik. Lepingut tuleb käsitleda rahvusvahelise organisatsiooni ja riigi vahel sõlmitud rahvusvahelise lepinguna 21. märtsi 1986. aasta riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide või rahvusvaheliste organisatsioonide vaheliste rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooni artikli 2 lõike 1 lõigu a punkti i definitsiooni tähenduses. Kui komisjon Lepingut kohaselt ei täida, võib see kaasa tuua tema vastutuse rahvusvahelisel tasandil.

26. Käesoleval juhul on peamine küsimus, kas komisjon oli ühenduse seadusandluse kohaselt pädev kirjeldatud lepingut sõlmima.

27. Nagu Euroopa Kohus oma 11. novembri 1977. aasta arvamuses 1/75 (EKL 1975, punkt 1355) selgitas, kasutab artikkel 228 terminit „leping” üldises tähenduses, tähistamaks mis tahes rahvusvahelise õiguse subjektiks olevate üksuste poolt võetud siduvat kohustust, hoolimata selle ametlikust nimetusest.

28. Lisaks, nagu kohtujurist on märkinud oma arvamuse punktis 37, siis mis puutub lepingute sõlmimisse, on artikkel 228 iseseisev üldsäte, kuna see annab ühenduse asutustele erivolitusi. Et nende asutuste vahel tasakaalu luua, on artiklis sätestatud, et ühenduse ja ühe või mitme riigi vahel sõlmitavate lepingute osas peab läbirääkimisi komisjon ning need sõlmib seejärel nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga EMÜ asutamislepingus ette nähtud juhtudel. Siiski volitused lepinguid sõlmida on antud nõukogule „kui komisjonile selles valdkonnas antud volitustest ei tulene teisiti”.

29. Prantsuse valitsuse seisukoht on, et komisjonile antud volitused lepinguid sõlmida on piiratud ühenduse reisilubade tunnustamiseks sõlmitavate lepingutega (Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis artikkel 7). Prantsuse valitsus tunnistab, et nimetatud volitused võivad laieneda ka selliste lepingute sõlmimisele, mida Prantsuse valitsus kirjeldab kui haldus- või koostöölepinguid, ning mis hõlmavad näiteks suhete loomist Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni ja muude EMÜ asutamislepingu artiklis 229 toodud rahvusvaheliste organisatsioonidega.

30. Komisjon, tuginedes lepingutele, mida ta kirjeldab rahvusvaheliste halduslepingutena, on esiteks seisukohal, et artiklis 228 sätestatud erandit ei tohiks tõlgendada Prantsuse valitsuse poolt soovitud kitsas tähenduses. Komisjon juhib

tähelepanu asjaolule, et kui EMÜ asutamislepingu koostajad oleksid tõesti tahtnud piirata komisjoni volitusi lepinguid sõlmida, oleks artikli 228 prantsuskeelses versioonis antud komisjonile volitused sõnastatud *sous réserve des compétences attribuées à la Commission*, mitte aga *reconnues à la Commission*.

31. Komisjon on arvamusel, et prantsuskeelses versioonis kasutatud terminist *reconnues* järeldub, et komisjoni volitused võivad tuleneda ka muudest allikatest kui EMÜ asutamisleping, nagu näiteks institutsioonide poolt järgitavatest tavadest. Lisaks, kasutades analoogiat EURATOM-i asutamislepingu artikli 101 lõikega 3, põhjendab komisjon, et ta võib pidada läbirääkimisi ja sõlmida lepinguid, mille rakendamine ei nõua toimingute tegemist nõukogu poolt ning mida saab jõustada vajaliku eelarve piires, tekitamata ühendusele uusi rahalisi kohustusi, tingimusel et komisjon teavitab nimetatust nõukogu.

32. Selle väitega ei saa nõustuda.

33. Esiteks, terminiga *sous réserve des compétences reconnues à la Commission* tehakse erand reegli suhtes, mis volitab nõukogu rahvusvahelisi lepinguid sõlmima.

34. Teiseks, vastavalt EMÜ asutamislepingu artikli 4 lõike 1 lõigule 2 „iga institutsioon toimib talle käesoleva lepinguga antud volituste piires”. Termin *reconnue* EMÜ asutamislepingu artikli 228 prantsuskeelses versioonis ei saa järelikult olla teise tähendusega kui termin *attribuées*.

35. Kolmandaks, artikli 228 muukeelsetes versioonides kasutatavad terminid viitavad sellele, et kõnealused volitused on pigem *attribuées*, mitte *reconnues*. Nimetatu kehtib eriti taanikeelse (*som på dette område er tillagt Kommissionen*), saksakeelse (*der Zuständigkeit, welche die Kommission auf diesem Gebiet besitzt*), hollandikeelse (*van de aan de Commissie te dezer zake toegekende bevoegheden*) ja ingliskeelse (*the powers vested in the Commission in this field*) versiooni puhul.

36. Neljandaks, igal juhul ei saa tava olla ülimuslikum EMÜ asutamislepingu sätetest.

37. Eelnevast järeldub, et komisjoni EMÜ asutamislepingu artiklist 228 tulenevad volitused ei saa olla analoogsed volitustega, mis tal on vastavalt EURATOM-i asutamislepingu artikli 101 lõikele 3.

38. Esiteks, nagu kohtujurist on oma arvamuse 26. punktis välja toonud, näeb artikkel 101 ette EMÜ asutamislepingu artiklis 228 nimetatust täiesti erineva menetluse.

39. Teiseks, EMÜ asutamislepingu ja EURATOM-i asutamislepingu osas peeti läbirääkimisi üheaegselt ning neile kirjutati alla samal päeval; kui nimetatud kahe lepingu osas läbirääkijad oleksid tahtnud komisjonile mõlema lepinguga samasugused volitused anda, oleksid nad teinud seda selgesõnaliselt.

40. Komisjoni viimane argument lükkamaks ümber Prantsuse valitsuse väidet on, et komisjoni volitused sõlmida rahvusvahelisi lepinguid on käesoleval juhul veelgi selgepiirilisemad, kuna EMÜ asutamisleping annab komisjonile konkurentsi valdkonnas erivolitused. Vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 89 ja nõukogu 6. veebruari 1962 määrusele nr 17 – esimene määrus, millega rakendati EMÜ asutamislepingu artikleid 85 ja 86 (EÜT 1962, 13, lk 204) – pannakse komisjonile ülesandeks EMÜ asutamislepingu artiklites 85 ja 86 sätestatud põhimõtete rakendamise tagamine ning nõukogu 21. detsembri 1989 määruse (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜT 1990, L 257, lk 14) rakendamine.

41. Selle väitega ei saa samuti nõustuda. Kuigi komisjonil on volitused võtta vastu otsuseid konkrentsieskirjade rakendamiseks – valdkonnas, mis on kaetud Lepinguga, siis mis puudutab rahvusvaheliste lepingute sõlmimist, ei saa nimetatud sisemiste volitustega aga muuta EMÜ asutamislepingu artiklis 228 määratletud volituste jaotumist ühenduse institutsioonide vahel.

42. Seega tuleb toetada väidet, et komisjonil puudub pädevus käesoleva Lepingu sõlmimiseks.

43. Eeltoodust tuleneb, vajaduseta uurida muid väiteid, millele Prantsuse valitsus toetub, et akt, milleläbi komisjon sõlmis lepingu Ameerika Ühendriikidega Euroopa Ühenduste ja Ameerika Ühendriikide konkrentsiõiguse rakendamise kohta, tuleb tunnistada tühiseks.

Kohtukulud

44. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna Euroopa Ühenduste Komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, on ta kohustatud lisaks oma kohtukuludele kandma ka Prantsuse Vabariigi kohtukulud.

45. Kodukorra artikli 69 lõike 4 alusel on Hispaania Kuningriik ja Madalmaade Kuningriik, kes astusid menetlusse Prantsuse Vabariigi nõuete toetuseks, kohustatud kandma oma kohtukulud ise.

Eeltoodud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

otsustab:

1. Tunnistada tühiseks akt, milleläbi komisjon sõlmis lepingu Ameerika Ühendriikidega Euroopa ühenduste ja Ameerika Ühendriikide konkurentsioiguse rakendamise kohta, mis allkirjastati ja jõustus 23. septembril 1991.

2. Komisjon kannab lisaks oma kohtukuludele Prantsuse Vabariigi kohtukulud.

3. Hispaania Kuningriik ja Madalmaade Kuningriik kannavad oma kohtukulud ise.

Due Mancini Moitinho de Almeida

Kakouris Diez de Velasco Edward

Joliet Schockweiler Rodríguez Iglesias Grévisse

Zuleeg Kapteyn Murria

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 9. augustil 1994 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

O. Due